

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Miina-Meeri Noot
info@riigiprokuratuur.ee

Teie 18.07.2025 nr RP-6-1/25/7926-1

Meie 22.07.2025 nr 2.2-9/25/2346-2

Vastus pöördumisele

Andmekaitse Inspeksioon sai Teie selgitustaotluse, milles palute hinnangut, kas ja millisel õiguslikul alusel on prokuratuuril aastaraamatu avaldamisel võimalik töödelda isikuandmeid.

Esmalt selgitame, et MSVS §-st 3 tulenevalt on AKI-l kohustus anda õiguslaseid selgitusi asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide ning asutuse pädevuse ja õigusloome tegevuse kohta. Õiguslaste selgituste andmine ei tähenda õigusabi andmist. Õiguslaste selgituste andmisega on tegemist siis, kui selgitatakse mingi konkreetse seaduse, konkreetse paragrahvi, konkreetse lõike, konkreetse punkti sisu ja tähendust. Õigusabiga on tegemist siis, kui antakse mingite konkreetsete eluliste asjaolude osas õiguslik hinnang. Inspeksioon ei osuta õigusabi.

Õiguslikke seisukohti kujundab AKI eelkõige järelevalvemenetluse raames, hinnates kõiki asjas tähtsust omavaid asjaolusid. Teie pöördumises ei ole toodud välja ühtegi õiguslikku alust, mis oleks prokuratuuri enda hinnangul õiguslikuks aluseks isikuandmete töötlemiseks aastaraamatu avaldamisel (eelkõige kriminaalmenetluses süüdistuse saanud ning süüdi või õigeks mõistetud isikute nimede avaldamine). Seda, millisel õiguslikul alusel ja eesmärgil andmetöötlust läbi viiakse, peab IKÜM art 5 lg 2 kohaselt selgitama ja tõendama andmetöötleja ise. Saame jagada vaid üldiseid selgitusi, mida tuleb arvestada isikuandmete töötlemisel. Isikuandmete töötlemise õiguslike aluste ammendav loetelu on välja toodud IKÜM art-s 6. Kuna käesoleval juhul ei töödelda isikuandmeid õiguskaitseasutuse poolt süüteo tõkestamisel, avastamisel, menetlemisel või karistuse täideviimisel, siis IKS ei kohaldu.

IKÜM art 5 lg 1 p-i a kohaselt tuleb isikuandmete töötlemisel tagada, et töötlemine on mh seaduslik ja andmesubjektile läbipaistev. Igasuguseks isikuandmete töötlemiseks (sh avaldamiseks) peab lähtuvalt IKÜM art 6 lg-st 1 esinema õiguslik alus. Prokuratuuri poolt aastaraamatus eelnimetatud isikute kategooriate isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks saab olla IKÜM art 6 lg 1 p e. Olete sellele ka ise tuginenud oma 27.01.2023 vastuses nr RP-6-1/23/131.

IKÜM art 6 lg 1 p-i e alusele tuginemine eeldab lisaks, et isikuandmete töötlemise alus on kehtestatud täiendavalt ka liidu või liikmesriigi õigusega. Ehk teisisõnu IKÜM art 6 lg 1 p e ei ole ilma täiendava EL-i või siseriikliku sätteta iseseisev õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks. Oleme sellele viidanud ka oma 13.03.2023 ettepanekus nr 2.1.-1/23/2904-6.

Kui IKÜM-is osutatakse õiguslikule alusele või seadusandlikule meetmele, ei pea selleks tingimata olema parlamendi poolt vastu võetud seadusandlik akt, kuid selline õiguslik alus või seadusandlik meede peaks siiski olema selge ja täpne ning selle kohaldamine peaks olema

eeldatav isikute jaoks, kelle suhtes seda kohaldatakse (IKÜM põhjenduspunkt 41). Samas austatakse määruses kõiki põhiõigusi ning peetakse kinni aluslepingutes sätestatud ja EL põhiõiguste hartas (harta) tunnustatud põhimõtetest, mille hulka kuulub ka mh isikuandmete kaitse (IKÜM põhjenduspunkt 4). Vastavalt harta art 52 lg 1 esimesele lausele tohib aga hartaga tunnustatud õiguste ja vabaduste, sh art-ga 7 tagatud õiguse eraelu puutumatusele ja harta art-ga 8 tagatud õiguse isikuandmete kaitsele teostamist piirata ainult seadusega, mis konkreetselt tähendab, et õiguslik alus, mis võimaldab neid õigusi riivata, peab tulenema seadusest.

Eraelu puutumatus on põhiseaduslik õigus ja seda võib piirata ainult seadusega (PS § 26). Seejuures tuleb arvestada, et tegevus riivab isikute põhiõigusi, saab seda teha üksnes põhiseadusega kooskõlas oleva seaduse alusel (PS § 3 lg 1 ja § 11). Olulisuse põhimõtte kohaselt on seadusandja kohustatud sätestama kõik põhiõiguste seisukohalt olulised küsimused ning mida intensiivsem on põhiõiguste riive, seda üksikasjalikum peab olema täitevvõimu tegutsemise aluseks olev volitusnorm.

Olete oma pöördumises viidanud Prokuratuuri põhimääruse, AvTS-i ja ProkS-i sätetele, kuid üksi viidatud säte ei anna prokuratuurile õigust isikuandmete töötlemiseks. Samuti ei nähtu Teie pöördumises, miks on selgitustaotluses viidatud prokuratuuri ülesannete täitmiseks üldse vajalik isikute nimesid aastaraamatus avaldada. Praeguses pöördumises viitate samadele õigusnormidele, millele viitasite 2023 aastal. Oleme juba oma 2023 ettepanekus märkinud, et vastav volitusnorm isikuandmete töötlemiseks prokuratuuril puudub.

Õigeks mõistetud isikute nimede puhul võib kõne alla tulla õigusliku alusena ilmselt ka IKÜM art 6 lg 1 p a ehk andmesubjekti nõusolek kuna võib eeldada, et õigeks mõistetud isikul võib olla huvi oma hea nime ja maine taastamiseks, mistõttu võib ta anda prokuratuurile nõusoleku oma nime avaldamiseks aastaraamatus.

Loodan, et minu selgitustest on abi.

Lugupidamisega

Andres Kudrjajtsev
jurist
peadirektori volitusel